

PAUPERUM SOMASCHI

Tentorio Marco crs., *Saggio storico sullo sviluppo dell'Ordine Somasco dal 1569 al 1650*. Roma, Archivio Storico Padri Somaschi 2011, a pp. 401 - 403:

«(*Capitolo tredicesimo. Ratio Studiorum in Collegiis Somaschensibus*) ... per quanto riguarda in particolar modo lo studio nei Seminari, devo prima di tutto mettere il lettore al corrente di quanto ho io potuto trovare nella Biblioteca della casa di Somasca (Casa Madre Ndr). Fra i molti libri ... vi è un fondo del 1500, alcuni di questi volumi portano la sigla "**Pauperum Somaschi**". Eccone l'elenco ... (p. Tentorio elenca una ventina di libri Ndr) ... Questo non è tutto il fondo dell' antichissima Biblioteca di Somasca, ma contiene solo i volumi che hanno la sigla caratteristica, cioè l' intera indicazione "**Pauperum Somaschi**" ...».

A febbraio 2026, fatta una precisa ricognizione, i volumi ritrovati con la detta sigla sono in realtà **n. 50** e sono stati ricollocati in apposito armadio come fondo a se stante, etichettato con la sigla "PAUPERUM 01" e seguenti.

Ricollocazione effettuata in febbraio 2026
p. Maurizio Brioli crs.
archivista generale

La grafia della nota "Pauperum Somaschi" è sicuramente di p. Primo de Conti crs. come si può notare dal confronto con una sua lettera autografa del 1564 al cardinal Carlo Borromeo (AGCRS, CR, C-d-3510 [originale in Biblioteca Ambrosiana], lettera che si riporta in fotocopia qui sotto. Si noti la P e la S.

PAUPERUM SONASCHI

PAUPERUM SOMASCHI

Barelete
Sermones
Quadi & S.

PADRI
12
CASA MADRE
PAUPERUM
04
PADRI SOMASCHI

Haimon.
Comment. in
Psalms.

PADRI
7
CASA MADRE
PAUPERUM
05
PADRI SOMASCHI

Haymonis
in Prophetar
min. enarratio

PADRI
7
CASA MADRE
PAUPERUM
06
PADRI SOMASCHI

Psalterii
paraphrases

PADRI
7
CASA MADRE
PAUPERUM
07
PADRI SOMASCHI

S. Dionysii Car
thusiani Coment.
in Catholica
Epistolae etc.

PADRI
7
CASA MADRE
PAUPERUM
08
PADRI SOMASCHI

Arn
Comē
Psal

PADRI
7
CASA MADRE
PAUPERUM
09
PADRI SOMASCHI

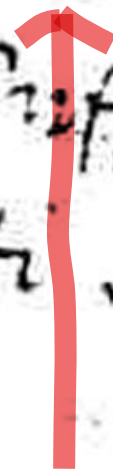
4. Nov. 1564.

73.

156

Illustriss. & Rmo Signor mio, l'altiss^a humanità della S. V. me
 ha stupefatto p^{er} tanto abbassarsi, puenendo co' sue gratiosiss^{ime} lre vno
 de' suoi infimi scuitori, elict^o ne resta co' grande obligatione a così
 marauigliosa cortesia, & serò sempre desideroso de' ben servir a quella
 & ala sua chieja p^{er} honor' del nro Dio & S. le p^{er} cho, domando se
 tenderanno le picciole forze del uero & corpo mio, le quale (confesso il fo)
 sono molto minor' de' q^{ue}lo et comunamente sono estimati, la onde mi
 sento tanto gravato dal officio dell' examinatione, quale me è stato
 imposto dal clero & Mon^{te} Ormanetto, che non lo posso portar co' questa
 conscientia. p^{er}che credo non p^{ossu}erare, & tranquillarmi in conscientia, ogni
 altro officio mi pare più legiere, che iudicare, q^{ue} iudiciu difficilissimu è,
 oportet n^{on} iudicanti cuncta rimari. & noi examinatori facemo dilige
 nte inquisitione, potiss^{ime} passano, & p^{ossu}no non se p^{ossu}no p^{ossu}der a tutti le cure, et sono
 senza scit^{ore}. se si lassano passar senza diligente inquisitione, non potiss^{imo}
 al concilio, & aliano, ne ala conscientia nra. p^{er} tanto con grande timor & tremor
 faccio q^{uesto} officio. caso in disgratia de' q^{ue}li che potiss^{imo} a repulsa, temo esser
 in disgratia de' c^{on}tra admettendoli ministri indegni al S^{an}cto de' sua Maest^{ate}.
 In conclusione in q^{uesto} officio non si è consolatione. p^{er} q^{ue}lo se, lo p^{ossu}ero p^{ossu}er
 sia accettata la mia excusatione. Doue potero co' alqua conscientia
 servir a v. s. & ma voluntaria semp^{re} il faro. & ma ch^e voluntaria
 sia la perupua de' conscientia me liberaro. p^{er} q^{ue}lo p^{ossu}er secondo la formula
 del p^{ro}pheta. D^{omi}ne me D^{omi}ne facere voluntati tua, q^{ue} tu es Deus meus.
 I. S. & padre nro celeste p^{er} le p^{ro}phete & iniquatione del suo uirgenito,
 & suffragi de' tutti li suoi Santi si conanca al fine ala q^{ue}ra de' li ordini
 beati. Da Mo. an. 8. de. Novebre. 1564.

... facere voluntate tua
S. & padre mo celeste p li mti & mptu
suffragi de tui li suoi Santi & conanca ai
santi. Da Mio. an. 8. de Novembre. 1564

Primo

Conte

pauper

EPITOME *Somaschi*

CHRYSOSTOMI
IAVELLI CANAPITII,

IN VNIVERSAM ARISTOTELIS
PHILOSOPHIAM, TAM NATVRA-
LEM, QVAM TRANSNATVRALEM,

NVNC EX IPSIVS AVCTORIS AV-
tographo mendis quamplurimis repurgata.

Morum omnium Indicem uersa pagina uidebis.

QVAE OMNIA MVLTQ, QVAM AN-
tea, sunt à nobis accuratius emendata.

O M N I A

258

VENETIIS, APVD IOANNEM MA-
RIAM BONELLVM. M. D. LV.

5
14
33

Compendium

NATURALIS

Philosophiæ,

~~Antiquæ~~
SEV

Somascha

De Consideratione rerum Naturalium,
earumq; ad suum Creatorem reductione.

LIBRI XII.

Authore Francisco Titelmāno Hassellensi, ordinis fratrum
minorum, sanctarum scripturarum apud
Louvanienses prælectore.

REI MAXIMAE SIBI

PROMITTIT PRUDENTIA.

L V G D V N I,
Apud Guilielmum Rouilium.

1 5 4 5.

251

5
14
37

pauper & maxim
IN SACROSANCTVM
IESV CHRISTI DOMINI
nostri Euangelium secundum Ioan-
nem, piæ & eruditæ iuxta Catholicâ
dôctrinam Enarrationes, pro con-
cione explicatæ, Anno Domini
1536. Moguntia.

115
Accessit operi, eiusdem diui Ioannis apostoli Epistola
prima, item pro concione non minus eruditæ
quàm pie enarrata, Moguntia in
summa æde, Anno 1545.

Per Fratrem Ioannem Ferum, summæ
apud Mogunt. ædis concionatorem,
& cœnobii D. Francisci
Guardianum,

Omnia diligentissime recognita,
atque emendata.

Cum indice locupletissimo,
recens adiecto.

6
12
12
VENETIIS.
M. D. LIIII.

Gabrielis Barelete

Sermones: tam quadragesi-
males: q̄ de sanctis.

Excellētissimi pagine
sacre p̄fessoris ac in ordinē p̄dicatorū
assumpti **D. Gabrielis Barelete Ser-**
mones aurei nup̄ recogniti: ac in **duos**
Tomos diuisi: cū locorum oīm singu-
larium **Indicibus** copiosissimis.

Hec prior pars **Sermones** a septua-
gesima: vsq; ad Pascha complectitur.

1 5 3 9

6

12

20

Paupeu Somasch
INDEX PSALMO
RVM IVXTA SERIEM LITERA-
RVM ALPHABETI.

Psal.	A	Fol.
¶ Ad dominum cum trib.		672
Adhæsit		635
Ad te domine clamabo		139
Ad te domine leuavi		123
Ad te leuavi oculos		680
Afferte domino filij dei		145
Attendite popule meus		405
Audite hæc omnes gentes		257
	B	
Beatus uir qui non abiit		1.
Beatus qui intelligit		218
Beatus uir qui timet		601
Beati quorum remissæ		164
Beati immaculati		627
Beati omnes qui timent dominum		689
Benedicam dominum in omni tempore		173
Benedixisti domine terram tuam		450
Benedic anima mea domino. I.		534
Benedic anima mea domino. II.		540
Benedictus dominus deus meus		740
Bonum est confiteri domino		492
	C	
Cantate domino canticum nouum. I.		763
Cantate domino canticum nouum. II.		506
Cantate domino canticum nouum. III.		513
Cæli enarrant gloriam dei		93
Confitebor tibi domine in toto. I.		599

AA v

7
1
2

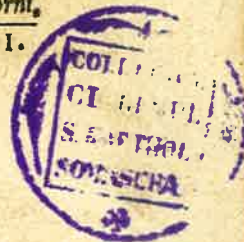
Pauperu somaschi
HAYMO

NIS EPISCOPI HAL
berstatten in XII. prophe
tas minores enar
ratio.

EIVSDEM in Cantica canticorum
commentarius disertissimus.

Colonia, ex officina Eucharij Ceruicorni.
ANNO M. D. XXXIII.

7
7
12

7. 1° 14.

A-11-15

118

7
7
14

Pauperu Somasch

PSALTERIVM

PARAPHRASIBVS

illustratum, seruata vbique ad
verbum HIERONYMI

translatione,

RAYNERIO SNOYGOVDANO
AVTORE.

Magni Athanasij opusculum in Psalmos.

LVGDVNI,

Sub Scuto Colonienfi, Apud Ioannem &
Franciscam Frellaeos, fratres.

M. D. XL.

IN
OMNES CA-
THOLICAS EPISTOLAS,

*Acta Apostolorum, Apocalypsim, ac
nonnullos Hymnos ecclesiasticos, Com-
mentarij doctissimi, summa diligentia
emendati & recogniti, D. Dionysio
Carthusiano authore.*

¶ Accessit index rerum & verborum copiosus.

Pauperū Somaschi.

PARISIIS,

Apud Viduam Mauricij à Porta, in Claustro
Brunello, sub insigni D. Claudij

1554.

7
7
15

~~A. 3. II.~~

Ediz. Rara

A - 4^{av} - 7

7
7
19

Pauperu Somaschi

ARNOBII IN COMMENTARIOS SVOS SVPER PSALMOS PROLOGVS.

HARRISSIMIS PATRIBUS Laurentio & Rustico episcopis Arnobius. Si lentum bonum esse nemo est qui nesciat, sed tunc taciturnitas probatur esse contraria, quando ad loquendum iubentis compellit auctoritas. Si enim vobis iubere licet, nobis contemnere non licet. Non est praesumptionis, sed obedientiae hoc quod psalterij veras pulsare potius, quam patefacere studemus. Hoc considerantes, quod nullus sitiens, praeparantibus aquam, irascitur. Alij parauerint vinum fragrantia mella. Alij nectareis plena liquoribus pocula, nos ex farculo oris nostriteram hinc inde lacero verberantes impulsu,
A DAVIS

15

10

1

Pauperu somaschi
THEOPHY
LACTI ARCHIEPISCOPI
Bulgariae, in omnes D. PAVLI
epistolas enarrationes, dis-
ligenter recognita,

CHRISTOPHORO PORSE
na Romano interprete,

Coloniae, ex officina Eucharj Ceuicorni,
Anno M. D. XXXII.
mense Martio.

pauperum somaschi

OPVSCVLA DE

GRATIA ET LIBERO

ARBITRIO SANCTI PROSPER

ri Aquitani, Episcopi Reginensis, Viri

religiosissimi, Dini Augustini Discipuli, & in divinis scriptu

ris eruditissimi.

Famam extendere factis,

Virtutis opus.

Venetiis.

M. D. XXXV.

23
3
33

SCOPVS B.I.
BLICVS V.E-
TERIS ET NOVI
Testamenti, cum Anno-
tationibus summam do-
ctrinae Christianae comple-
ctentibus, Authore Al-
berto Nouicampiano,

SAPIEN. XIII.

Vani sunt omnes homines, in quibus
non est scientia Dei.

Parvum Somaschae.

LUGD
Apud Alexandrum de Harpaeis.

157

27
h
2

Vedi in fine
aggiunto

Pamperu Somaschi

Decretales Epistole Supremi
ortodoxe ecclesie principis Gregorii no-
ni: ab infinitis mendis nunc de nouo
expurgate. **vnacum Summarijs**
hac figura signatis.

*Quibus libris decretalium totidem vocibus
liber explicatur.*

Judex, Judicium, Clerus, Sponsalia, Crimē,

** Parisijs. **

Apud Petrum gaudoul

1531

27

17

6

ad unum pauperum somaschi

¶ D. PETRI

BLOMEVENNAE LEYDEN.

Carthusiani, viri pii iuxta ac eruditi, de bonitate divina libri IIII. unde præter alia, diuini verbi præconibus materia semper exuberat exhortandi ac docendi plebem, tam de Tempore quàm de Sanctis.

¶ Opus nunc primum typis excusum.

¶ Colonia, Apud Melchiorum Nouesianum.
Anno M. D. XXXVIII.

28

39

3

ex libris Congregationis Missionum domus Rapiarum

FIGURAE

BIBLIAE

CLARISSIMI DO-

CTORIS THEOLOGI

F. Antonij de Rampellogis

Genuensis, ordinis Ere-

mitarum Diui Au-

gustini,

Nuper castigata, suorumq; notis restituta et Cant-

INDICE locupletissimis.

*

IN
VIRTVT

NA
TIV

LVGDVNI,

Apud Gulielmum Rouil

1554

28

46

24

1543 die 30 Januarij
Ad sum pauperum foraschi.

28

46

34

pauperum somaschi
BERNARD
DINI SCARDAEONII
Patauini Presbyteri de Ca
stitate Libri Septem.

De sacris Virginibus.

De coelibatu.

De coniugio, & continentia sacerdotum.

De molestiis conjugatorum.

De male profitentibus religionem.

De pudicitia matrimonii.

De ratione coercendae libidinis.

Liber primus.

Liber secundus.

Liber tertius.

Liber quartus.

Liber quintus.

Liber sextus.

Liber septimus.

HAC AQVA, NON

QVI BIBERIT EX

SIC ET IN AETERNUM

Venetis. Apud Andream Arriabenum.
Ad signum putei. M D XLII.

28

96

34

ROSARIUM A V R E V M

B. MARIAE VIRGINIS.

NON SOLVM VERBI DEI

Concionatoribus, & Ecclesiarum Curatis

valde vtile. Verumetiam omnibus

Christi fidelibus pernecessarium.

*Authore R. P. F. GVILLELMO PEPIN
Theologo Parisensi, Ord. Prædicatorum.*

Cui adiectum est paruum Rosarium continens Sermo-
nes septem ab eodem æditum, quod inscribitur

SALVATE MARIAM.

V E N E T I I S.

Ex Typographia Ioan. Ant. Bertani. M D X C II.

31
6
1

LIBER

GRATIAE SPIRITUALIS
VISIONVM ET REVELATIONVM BEATAE

Mechtildis virginis deuotissime ad fidelium

pauperum instructionem. Somaschi

Maria, quae non

Optimam partem elegit sibi

auferetur ab ea in aeternum.

122

In cenobio sanctae Mariae Magdalenae per
monialium poenitentium manus.

Vendatur in uico sanctae Mariae
formosae ad signum Spei
VENETIIS.

M D L V I I

3
5
37

pauperes somasche
CONCILIVM
PROVINCIALE
COLONIENSE.

ANNO M. D. XXXVI. CELEBRATVM.

Cui, Hæc Sunt Addita:

FORMVLA AD QVAM VISI-
tatio intra Diocesim Coloniensem exigitur.

REFORMATIO CLERI AD
correctionem vite & morum.

STATVTA SYNODALIA D.
Valentini Episcopi Hildesemensis.

FORMVLA VIVENDI CANO-
nicorum, vicariorum, & aliorum presbyterorum secularium.

HAC AQVA, NON

VENETIIS Apud Andream Arriabenum ad
signum Putei. M. D. XLIII.

4
1
23

pauperis Somaschi
CANONES
CONCILII
PROVINCIALIS COLONIENSIS
Anno .1536. celebrati.

Quibus nuperrime hæc addita sunt.
FORMVLA AD QVAM VISITA-
tio intra Dioecesim Coloniensem exigitur.
REFORMATIO CLERI AD
correctionem uitæ & morum.
STATVTA SYNODALIA
D. Valentini Episcopi Hildesemensis.
FORMVLA VIVENDI CANONICO-
rum, uicariorum, & aliorum præbiterorum secularium.

Venetijs, apud Ioannem Francesium.

1 5 4 3

4

1

24

CHRISOSTOMI
IAVELLI CANAPICII

IN OMNIBVS METAPHYSICAE

libris Quæsitæ testualia Metaphysicali
modo determinata.

In quibus clarissime resoluuntur dubia
Aristotelis & Commentatoris,

Eaque ut plurimum decisa habentur iuxta
Thomisticum dogma.

Cum suo indice copioso ut inspicienti apparebit.

QVAE OMNIA RECENTI HAC NOSTRA
editione, ut potuit fieri, diligentissime
expolita sunt, atque elaborata.

250

Venetis Apud Hieronymum Scotum

1552

5
14
34

Ραυρεχ Σομασκή.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ.

ΕΝ ΤΗ ΔΕ ΤΗ ΒΙΒΛΩ ΤΑΔΕ ΕΙΣΙ.

Ερωτήματα τοῦ χρυσοῦ λωρεῶ.
Περὶ ἀνωμαλῶν ῥημάτων.
Περὶ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων ἐκ τῆ χαλκονδύλου.
Θεοδώρου περὶ συντάξεως.
Ηρώδιου περὶ ἐγκλιτικῶν.
Γνώμαι μονοστιχοὶ ἐκ διαφορῶν τριητῶν.
Κάτωνος ῥωμαίου γνώμαι αὖ μετ' ἡνεγκεν ἐκ τῆς
λατίνων φωνῆς εἰς τὴν ἑλληνίδ' αὖ διάλεκτον μάξι-
μος μοναχὸς ὁ παλαιόθεν.

ENCHIRIDIUM GRAMMATICES.

IN HOC LIBRO HÆC SVNT.

Ερωτήματα chrisoloræ.
De anomalis uerbis.
De formatione temporum chalcondilæ.
Theodori de constructione.
Herodiani de encliticis.
Sententiæ unius carminis ex diuersis poetis.
Catonis Romani sententiæ quæ trāsſulit ex
latina uoce in græcam linguā maximus mo-
nachus planudes.

20

19

7

pauperu somaschi
DIVI CAE
CILII CYPRIANI EPISCO
pi Carthagenensis, Liber Primus.

ARGVMENTVM EPISTOLAE
SEQUENTIS.

Cæcilij Cypriani epistola ad Cornelium papam de fidei Christi
confessione, congratulantis & hortantis, ut constanter & firmiter ad
omnem patientiam perseveret.

Epistola Prima.

CYPRIANVS CORNELIO
fratri Salutem.

COGNOVIMVS frater charissi
me, fidei ac uirtutis uestrae testimonia
gloriosa, & confessionis uestrae hono
rem sic exultanter accepimus, ut in me
ritis ac laudibus uestris nos quoq;
participes ac socios cōputemus. Nam
cū nobis & ecclesia una sit & mens iuncta, & indiuidua
concordia, quis nō sacerdos in confacerdotis sui laudibus,
tāquā in suis proprijs, gratuletur? Aut quae fraterni
tas in fratrum gaudio nō ubiq; letetur? Exprimi satis non
potest, quāta ista exultatio fuerit, & quanta letitia, cum
de uobis prospera & fortia cōperissemus, ducem te illic
confessionis fratribus extitisse, sed & confessionem ducis
de fratrum confessione creuisse, ut dum praecedis ad glo
riam, multos feceris glorie comites, & cōfitemini populo
lum suaseris fieri, dum primus paratus es pro omnibus cō
fiteri.

vera gaudia de p

*Fidei uni
tas congra
tulationis
causa.*

non

*ducis con
fessio, ob
dura et
conuersio*

*ante salutem, con
fiteri fidei etiam emulato*

8
3
26 A

pauperu somaschae
OPERVVM

DIVI CAECILII CYPRIANI

tomus secundus, quorū catalogum
sequens pagella exhibebit.

SEBASTIANVS GRYPHVS GERMA
NVS EXCVDEBAT LVGDVNI.
ANNO M. D. XXVIII.

8
3
26 B.

D. IOANNIS
THAVLERI

CLARISSIMI THEOLOGI,

Opuscula, tractatus, & sermones quædam
pietati quàm maximè inferuientes.

Necnon & Exercitia uitæ &
passionis Domini no-
stri Iesu Christi.

Cum Indice rerum quæ in hoc opere
passim tractantur.

P. et non respexit

Somaschæ

in Regula & infans falsus.

Beatus uir cuius est dominus spes eius

VENETIIS IN VICO SANCTÆ
Mariæ Formosæ ad signum Spci.
M D LVI.

28
37
24

28
46
251

7

7

10

H

4

3

28
46
251

Figure biblie

Pauper somasche

Figure biblie edite per

eximium theologum fratrem antonium de rampe-
golis: ordinis cremitarum sancti augustini. Post om-
nes impressiones ubiq; terrarum excussas: nouissime
collatis omnibus exemplaribus: que haberi potue-
runt: assatim recognite: cunctisq; mendis & errori-
bus: quibus undiq; scatebant: expurgate.

1519

in fine

ff

7-9

6d. : rara

28

38

42

Pauperis Sumas
CLIMAX IOANNIS SCHO

lastici ab Ambrosio monacho Ca-
maldulensi e' græco in lati-
num conuersus, et nunc

primum editus.

M D X X I.

Non sine priuilegio, multa q; pecuniaria,
et excom. pœna, ut in priu. cont.

Pauperum Societas
**CANONES CONCI
LII PROVINCIALIS
COLONIENSIS.**

SVB REVERENDISS. IN CHRISTO PATRE
D. HERMANNO S. COLONIENSIS EC
CLESIAE ARCHIEPISCOPO ETC.
ANNO M D XXXVI
CELEBRATI.

**ITEM ENCHIRIDION CHRISTIA
NAE INSTITVTIONIS OPVS OMNIBVS
CHRISTIANAE PIETATIS CVL
TORIBVS LONGE VTI
LISSIMVM.**

*Diligentiam, qua nos in operis castigatione usi sumus, prudens
lector per se ipse facile (si uolet) animaduertet.*

Indicem in calce quaerito.

101

VERONAE,

**APVD ANTONIVM PVTEL
LETVM. M D XLI.**

4
1
18

20
19
2

VRBANI

BELLVNENSIS, INSTITV-
tionum Linguae Graecae

LIBRI DVO.

QVORVM PRIMO QVAE
AD SIMPLICIOREM OCTO PARTIVM
orationis rationem: SECVNDQ, quae ad ac-
curatorem earundem pertinent
explicationem con-
tinentur.

Proprium

Thomas

B A S I L E A E

PER HIERONYMV M CVRIONEM
Mense Martio, M. D. XLIII.

Cum gratia & priuilegio
Caesareo.

58

ANITII MANLII
SEVERINI BOETHI, LATINORVM
OMNIUM LONGE ERUDITISSIMI,
LIBRI DIALECTICI.

Nuperrimè post omnes alias impressiones integritati pristinae, ac candori summo studio, multisq; uigiis, ex multorum codicum collatione restituti. Opus sanè non modo dialecticæ, sed & rhetoricæ, atque etiam philosophiæ, cæterisq; disciplinis operam nauantibus perquam utile. His autem theoris uita in fronte addita est.

BLENCIUM CONTINET SEQUENS PAGINA.

VIRTE DICE

COMITE FORTUNA.

330

VENETIIS apud Ioan. Gryphum.
M D XLVI.

5
10
34

Pauperū Somaschi

INDEX OMNIVM
QVAE INSIGNITER A.D.
AVRELIO AVGVSTINO DICTA

SVNT, NVNC RECENS SVpra

PRÆCEDENTES ÆDITIONES, PER F.

FLORENTIVM BOVRGOINVm PARISIEN-

SEM, FRANCISCANVM, LONGE QVA'M

ANTEA AVCTIOR, AC LOCV-

PLETIOA REDDITVS.

INSVPER MVLTAE QVAE ERANT MANCA,

mutila, & solum inchoata, tam in indice authoritatum sacrae scripturae,

id est, veteris ac noui instrumenti, quam in locis aliquot

sacrarum scripturarum pugnantis concilia-

tis in Augustino, reformata, aucta,

& repurgata sunt.

PERLEGE ET IVDICA.

et non respexit

Bede vir cuius est Dominus spes eius,

in uentibus et in sanis falsis.

VENETIIS,
AD SIGNVM SPEI.
M D C I I.

8
12
8

10

Pauperū Somaschi

SECUNDVS TOMVS
OPERVM DIVI AVRELII
AVGVSTINI EPISCOPI HIPPO

NENSIS, COMPLECTENS IL-

LIVS EPISTOLAS, NON ME-

DIOCRICVRA EMENDATVS

PER DES. ERASMV

ROTERODAMVM.

NVNC POSTREMO ACCV

RATORI QVAM ANTEA DILI-

GENTIA EXCVSVS.

*

et non respexit

Beatus vir cuius est Dominus spes eius.

in vanitates, et inanis fatus.

V E N E T I I S,

Ad signum Spei.

1552.

8
17
9

QVARTVS TOMVS
OPERVM DIVI AVRELII
AVGVSTINI HIPPONENSIS
EPISCOPI COMPLECTENS
RELIQVA τῶν διδασκτικῶν.

PLERAQVE QVÆ ERANT
PLANE CONVULSA ET LVXATA,
EA AD FIDEM EXEMPLARIVM
VETERVM VICTORINORVM
RESTITVTA SVNT.

& non respexit

Beatus uir, cuius est Dominus spes eius:

in vanitates, & infanias falsas.

VENETIIS,
AD SIGNVM SPEI.

M. D. LI.

Ad usū pauperū sumaschae

8
19
10

pauperis somaschae

QVINTVS TOMVS
OPERVM D. AVRELII
AVGVSTINI HIPPONENSIS
EPISCOPI, CONTINENS

XXII. LIBROS DE
CIVITATE DEI.

CVI ACCESSERVNT
COMMENTARII IO. LVDO.

VIVIS, AB AVTHORE

RECOGNITI.

& non respexit

Beatus uir, cuius est Dominus spes eius:

in uanitates, & infanias falsas.

VENETIIS,

AD SIGNVM SPEI.

M D LI.

8
17
M

pauperi somaschi

SEXTVS TOMVS OPERVM DIVI AVRELII AVGVSTINI HIPPONENSIS EPISCO.

pi, Continens τὰ πολεμικὰ, hoc est, decertationes aduersus
hæreses, præcipue Iudæorum, Manichæorum,
Priscillianistarum, Origenistarum,
Arrianorum & Ioviniani.

Et non respexit

Beatus vir, cuius est Dominus spes eius,

in vanitates, & infanias falsas.

VENETIIS AD SI-

GNVM SPEI.

MDLI.

8
17
12

Pauper & Somasch.

OCTAVVS TOMVS
OPERVM DIVI AV:
RELII AVGVSTINI
HIPPONENSIS EPISCOPI,
CONTINENS ENAR-
RATIONES IN PSAL-
MOS MYSTICOS.

~ ~ ~

spes eius, & non respexit

Beatus uir, cuius est dominus

in vanitates, & infanias falsas.

VENETIIS AD SI-
GNVM SPEI.
M. D. L.

8
17
13

Ad Usum Pauperum Somaschi

NONVS TOMVS OPERV M DIVI AVRELII

AVGVSTINI HIP P O N E N S I S E P I

scopi, continens illius tractatus: hoc est, expositiones ad po-
pulum factas in nouum testam-entum, cum alijs ua-
ri generis opusculis, quorum indicem
habet alterum huius pagi-
nae latus.

spes eius: et non respexit

Beatus uir, cuius est dominus

in uanitates, et inanis falsas.

VENETIIS AD SL

GNVM SPEI.

M D L.

8
17
14

pauperi Somaschi

M. TVLLII CICERONIS Rhetoricorum ad Herennium

LIBRI QVATVOR.

alias, Ars noua, siue Noua Rhetorica.

RHETORICORVM DE INVENTIONE

LIBRI DVO.

alias, Ars uetus, seu Vetus Rhetorica.

*In Rhetorica ad Herennium, Hieronymi Capiduri Parentini, & Iodoci
Badii Ascensii commentaria, Giberti Longolii Annotationes,
Claudii Pontani scholia, Petri Victorii castigatio,
Marini Becichemi Scodrensis castigationes.*

*In Rhetorica de Inuentione, M. Fabii Victorini rhetoris, D. Hieronymi præ-
ceptoris, commentariorum libri duo: Marini Becichemi in libros de
Inuentione & in ipsos Victorini commentarios castigationes.*

Index præterea in vtraque hac Ciceronis Rhetorica,
atq; in ipsa interpretum Commentaria.

Commentaria hæc diligentissime ex optimis interpretibus selecta, atq; omnia ad fidem
optimorum & ueterum & recentium codicum castigata, nuncq; a
nobis in hunc ordinem primum elaborata.

Venetis apud Hieronymum Scotum.

M D L I I I I

328

12
23
6

Ad usu pauperu somaschi

TOMVS NONVS OPE

RVM DIVI HIERONYMI EVSEBII STRI

donensis, complectens commētarios in Matthæum & Marcum,

& in diui Pauli epistolas, uidelicet ad Galatas, Ephesios, Ti-

tum, Philemonem: necnon cōmentarios in omnes

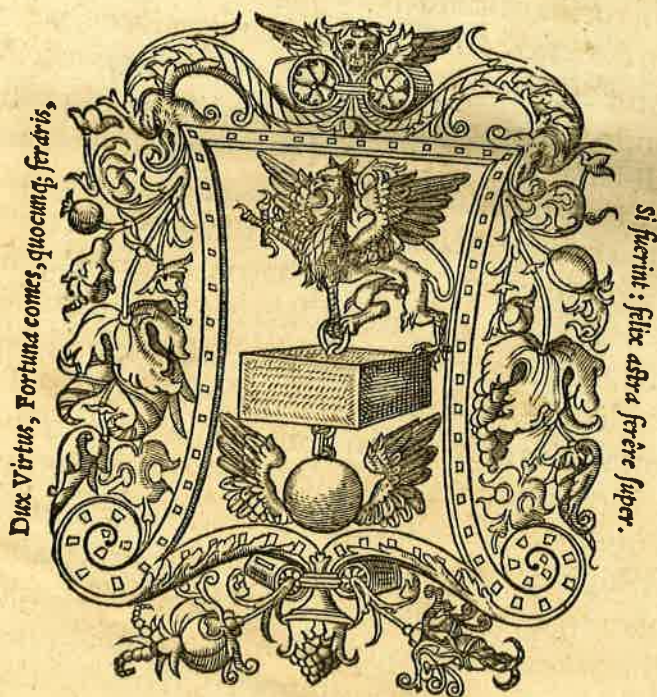
Pauli epistolas, sed incerto autore: postres

mo Didymi de Spiritus sancto li-

brum à Hieronymo

uersum.

VIRTUTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

SEBASTIANVS GRYPHIVS

GERMANVS EXCVDE

BAT LVGDVNI

ANNO

M. D. XXX.

vedi la scritta in alto!

BIBLIOTHECÆ PAROCHIALIS

di CALOIT

OMNIA QVOTQVOT EXTANT

DIVI AMBROSII EPI SCOPI MEDIOLANENSIS OPERA

CVM PER DES. ERASMV M ROTERODAMVM, TVM
per alios eruditos uiros, accurata diuerforum codicum collatione nunc de-
nuo emendata, in quinq; digesta ordines, quorum Primus habet mores, Se-
cundus pugnas aduersus hæreticos, Tertius orationes, epistolas, & cōciones
ad populum, Quartus & Quintus explanationes uoluminum Veteris &
Noui testamenti, unā cum Indice rerum copiosissimo.

Inspice lector, & comperies Ambrosium ita castigatum ut dein-
ceps meliorem additionem frustra expectes.

B A S I L E A E

ANNO M. D. XXXVIII

Ad usum pauperum somaschi

QVARTVS TOMVS
DIVI AMBROSII EPI

SCOPI MEDIOLANENSIS OPERVM CONTINENS EXPLA-
nationes, hoc est ea quæ faciunt ad interpretationem diuinarum
scripturarum ueteris testamenti.

B A S I L E A E
ANNO M. D. XXXVIII.

8
N4
4

ZACH. I. IRA MAGNA EGO IRASCOR SUPER GENTES, ET SAGITAS MEAS COMPLEBO IN EIS DEUT 32.

DE DIONYSII

CARTHUSIANI ENARRATIONES

ones piæ ac eruditæ, in quinque Mosaicæ legis

libros, hoc est,

Genesim, Fo. I.

Exodum, Fo. 142.

Leuiticum, Fo. 234.

Numerorum. Fo. 293.

Deuteronomium. Fo. 352.

CVM GRATIA ET PRIVILEGIO

Coloniæ suis impensis Petrus Quentel excudebat,
Anno M. D. XXXIII. Mense Martio.

Dominus ipsi Iosue, Iosue primo.

Non recedat uolumen legis huius ab ore tuo, sed medita-
beris in eo diebus ac noctibus, ut facias & custodias
omnia quæ scripta sunt in eo.

98

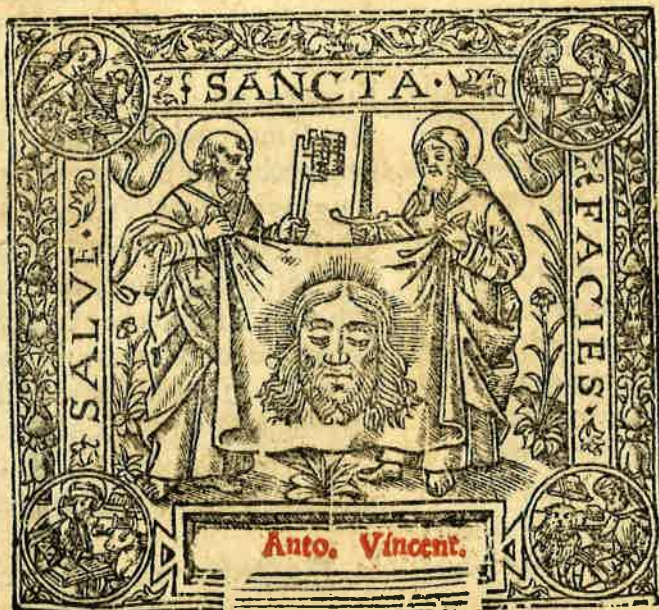

CONVERTE NOS DEVS SALVTARIS NR: ET AVERTE IRA TVAM A NOBIS PSAL 84

8
14
7

DIVI GREGORII

PAPAE, HVIVS NOMINIS PRIMI, CO
gnomento magni, operum, **1 omus primus**, Libri Iob mo-
ralem continens expositionem. Subsequitur in librum
Samuëlis, (qui & **Regum Primus** dicitur,) notabis
lis eiusdem expositio. Accedunt, item, **duo Re-**
pertoria, Quorum præcedens, sententias in
utroq; Tomo sparsas, remissive, ordineq;
congruo complectitur: Eas quas **Se-**
cundus includit Tomus hoc signo *
notas: Quæ in primo sunt absq;
signo: Posterius uerò **Reperto-**
riū eas dūtaxat, quæ in di-
ctum Samuëlis librum
habentur, includit,
quod ptialiter,
lopi suo post
positum
est.

M. D. XL.

79 A

866

TOMVS SECVNDVS.

DIVI GREGO- RII PAPAE HVIVS NOMINIS

Primi, cognomento Magni, aliquot Opera, diuinæ
institutionis refertissima, nunc recens ad fi-
dem veterum exemplariorum accuratio-
re diligentia à mendis repurgata, &
elegantioribus characteribus
quàm unquā antehac excu-
sa: Quorum omnium
elenchum, quæ huic
Tomo insunt, pa-
gina uersa
exhibe-
bit.

79A

EXCVDEBATVR LVGDVNI.

INDEX OMNIVM

QVAE INSIGNITER DICTA SVNT A DIVO
IOANNE CHRYSOSTOMO, IVXTA OR-
DINEM LITERARVM PER IOAN-
NEM HVSERVM DIGESTVS.

BASILEAE, IN OFFICINA FRO/
BENIANA, ANNO
M. D. XXX

8
22
4

Pauperi somaschi

SECUNDVS TOMVS

OPERV M DIVI IOANNIS CHRYSOSTOMI EPI/

scopi Constantinopolitani, continens ea quæ se/
quens indicabit pagina.

FRO

BEN.

Santi

Bartho!

BASILEAE EX OFFICINA PROBENIANA
ANNO M. D. XXX

Ad usum pauperum Somaschi

TERTIVS TOMVS OPERVM

DIVI IOANNIS CHRYSOSTOMI ARCHIEPISCOPI.

Constantinopolitani, in quo Homiliae in Matthæum & Ioan-
nem: præterea commentarij digni lectu in Mat-
thæum incerto autore.

BASILEAE, IN OFFICINA FRO
BENIANA, ANNO
M. D. XXX

8
22
3

Pauperu Somachi

QVARTVS TOMVS

OPERV M DIVI IOANNIS CHRYSOSTOMI
EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI
quorum catalogum uersa pagina reperies.

Sin

Bartho

BASILEAE, IN OFFICINA FRO
BENIANA, ANNO
M. D. XXX

8
22
4

VLTIMVS TOMVS OPE

RVM DIVI IOANNIS CHRYSOSTOMI ARCHIEPI/
scopi Constantinopolitani, continens homilias in Genesin
LXVI. & alia quædam quorum catalogum
uersa pagina uidere licet.

BASILEAE EX OFFICINA PROBENIANA
ANNO M. D. XXX.

Ad Usam pauperu Somaschi

Isidorus

8
21
1

Anno 1483.

officiū miserationis. h̄ emolumentū magnū sceleris. Unde et salomon: Qui offert inquit sacrificiū de rapina pauper. tanq̄ si quis victimet filiū in cōspectu patris sui. Qui enī iuste tollit. iuste nūq̄ distribuit. nec bene alteri p̄bet qd̄ ab alio male extorquer. Magnū scelus ē. rem pauper p̄stare diuitib⁹. et de sumptib⁹ inopū acquirere fauores potentū. arenti terrē aquā rollere. et flumina quē nō indigent irrigare. Nōnūq̄ largitas diuitū. p̄diga nō ad utilitatē h̄ ad elationē effundit. comparati hypocritis qui nō ad edificatiōē docent audientiū. h̄ ad suę glorię exaggerandū corurnū. Reprehensibilis ē sup̄sua effusio largitatis. Nā qui modū seruat. auar⁹ nulli est. h̄ oib⁹ largus est. Dispensator non debet eē p̄digus. h̄ discret⁹. largiri enī debet quātū oportet: ut tenendo mēsuram in vno sufficiat pluribus.

¶ tñ i vita ē licitū opari bonū Cap. lxxv.

Antū enī in hac vita ē licitū opari bonū t illi nāq̄ non iam opatio expectat. h̄ retributio meritorū. Hęc vita impijs lōga et grata ē. i oculis aut iustoz amara et breuis. Et licet vita ista breuis sit. moras tñ sibi fieri credit. q̄ quātūlibet breue sit ip̄is spaciū. tñ si uiuenti parū ē. non amanti. penul dubio longū ē. Qui vitę p̄sentis longitudinē nō de suo spacio. h̄ de cē fine cōsiderat. q̄ sit breuis et misera satis utiliter pensat. Vita enī p̄sens. q̄ ip̄is suis incrementis deficit breuis est. Suo enī augmento perit. dū id qd̄ videt i futuro. p̄ficere. in p̄terito deficit. Itē ex ipso eē breuis vita p̄sens ostendit. ex quo nō p̄manet h̄ finit. Tota enī consumat filis. et vita hoīs expletur diebus singulis. Q̄ diu in hac vita viuūt. queritur vtrū augmentū. an rect⁹ detrimentū dicatur. S; quō possit recte dici augmentū. qd̄ p̄ dimensionē creatū ad mortis tendit detrimentū. Qui vitā longā querit. ad eā tendē vitā. p̄ qua xpian⁹ es. id est cetera. nō ad istā de qua ad erudendū te descendit vita cetera. id ē xp̄i verbū carni coniunctū. Hęc ē enī vita vitalis. nam ista mortalis ē. Adori oportet hoīem i carne mūdo. ne moriatur in aīa xp̄o. Nā vere tūc viuere quisq̄ creditur si fm̄ seculū morietis tñ solo deo viuere delectetur. De mora vitę istius rediū parit iustus. coq̄ ad desideratam patriam tarde pueniat. et vitę p̄sentis crūnā legnius amittat.

De metu mortis Cap. lxxvi.

¶ Tamuis sancti ab hui⁹ vitę crūnis liberari se cupiūt. cito volētes exire de corpore. tñ dispensatiōe p̄tūq̄ diu in hac vita versantur. ut p̄ longa tolerantie experimenta solidius eoz patientia roborē. Multi vitā odio habēt. et tñ mori timent. qd̄ p̄tūq̄ in angustia contingere solet. sicq̄ cōtrario affectu et viuendi habent rediū. et moriendi metū. Sollicite debet vnusquisq̄ viuere et semp̄ terminū vitę suę considerare. ut de cōtemplatione illi⁹ anim⁹ se semp̄ ad alta sustollat. et hui⁹ seculi blanditias cū timore

caueat. Scriptū est enī: In omnib⁹ opibus tuis memorare nouissima tua. et in ceterū nō peccabis. Centuri eritū ignoſticia incerta ē: et dū quisq̄ mori nō existimat tollitur. Unde vnusquisq̄ festinet. ne in iniquitatibus suis rapiat. simulq̄ finiatur vita cū culpa. Nam incētor diabolus eos quos viuētes accendit ad vitia. subito morietes p̄trahere nitit ad tormenta. Sepe diuites in hac fallaci vita dum de potētē gloria uel reꝑ abundantia gestiūt. ab his repente hora qua nesciunt improviso exitu rapiunt. atq̄ absorbente p̄fūdo cruciandi ceteris gehēnc incendijs depurant. De quib⁹ bene p̄phetam dicē: Ducit in bonis dies suos. et in p̄cto ad inferna descendunt. Iniquus moriens q̄ imitatiōe sua multos ad culpā traherat delectatiōe p̄ti. multos a culpa reuocat terrore tomeri. Qd̄ etiā psalmista testat dicēs: Letabitur iustus cū viderit vindictā impioꝝ. manus suas lauabit in sanguine p̄torū. In peccatoꝝ enī morientis sanguine iusti lauant man⁹. q̄ dū eoz pena conspicit. conspiciētis vita mūdāt. Lūc enī talis tā crudelis exit⁹ cernit: nō solū q̄ viderit refugit. h̄ alios etiā ab imitatione illi⁹ quāta valuerit exhortatione cōpescit. In exitu vitę anime electoz nimio terrent metu. incerti vtrū ad premiū an ad supplicium transeant. Quidā aut electi in fine suo purgant a leuibus quibusdā p̄tiis. quidā h̄o i ipso exitu suo hilarescūt ex ceteroz cōtēplatiōe bonoz. Quis enī q̄sq̄ i hac vita sit iust⁹. tñ dū ex corpore isto egredit p̄tēscit. ne dignus supplicio sit. Null⁹ est enī homo absq̄ p̄tō. nec q̄sq̄ p̄t de dei secur⁹ esse iudicio. cū etiam et de ociosis h̄bis reddēda sit ratio. Finē iustoz optimū vocatio tranquilla cōmendat. ut ex eo intelligantur scōꝝ habere cōsortiū angeloz. ex quo ab hoc corpore sine v̄tatione dura tollūt. Prauos aut h̄o mines apostatē angeli excipiūt morientes. ut eis sint ipsi tortores in p̄niis q̄ fuerūt suafores i vitis. et si pietas p̄ defunctis fidelibus flere iubeat. fides tñ p̄ eis lugere v̄ctat. Illi enī deplorādi sūt in morte quos miseros infern⁹ ex hac vita recepit non quos cēlestis aula xp̄i iustificandos includit. Hic est enī xpian⁹ miserationis affectus ut p̄ vno quoq̄ mortuo sacrificiū deo offerat. Unde est qd̄ scriptū est: Et mortuo ne fraudes misericordiā.

Finit liber tertius et vltim⁹ de summo bono sancti Thidori hypsalcensis ep̄i: Impressus Venetijs per Petrū Ioslein de Langencē. M. cccc. lxxxiij.